

Rapport

Financiële weerbaarheid sportverenigingen

Voorstudie naar objectief beeld over
financiën sportverenigingen

- Peter van Eldert | Nicoline Hertogs | Janine van Kalmthout
- Paul Baans (stichting Rotterdam SportSupport/PB Sportconsultancy)

Financiële weerbaarheid sportverenigingen

Voorstudie naar objectief beeld over financiën
sportverenigingen

Met steun van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Mulier Instituut

Peter van Eldert

Nicoline Hertogs

Janine van Kalmthout

Voor meer informatie kunt u contact
opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, december 2024

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:
auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder
toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

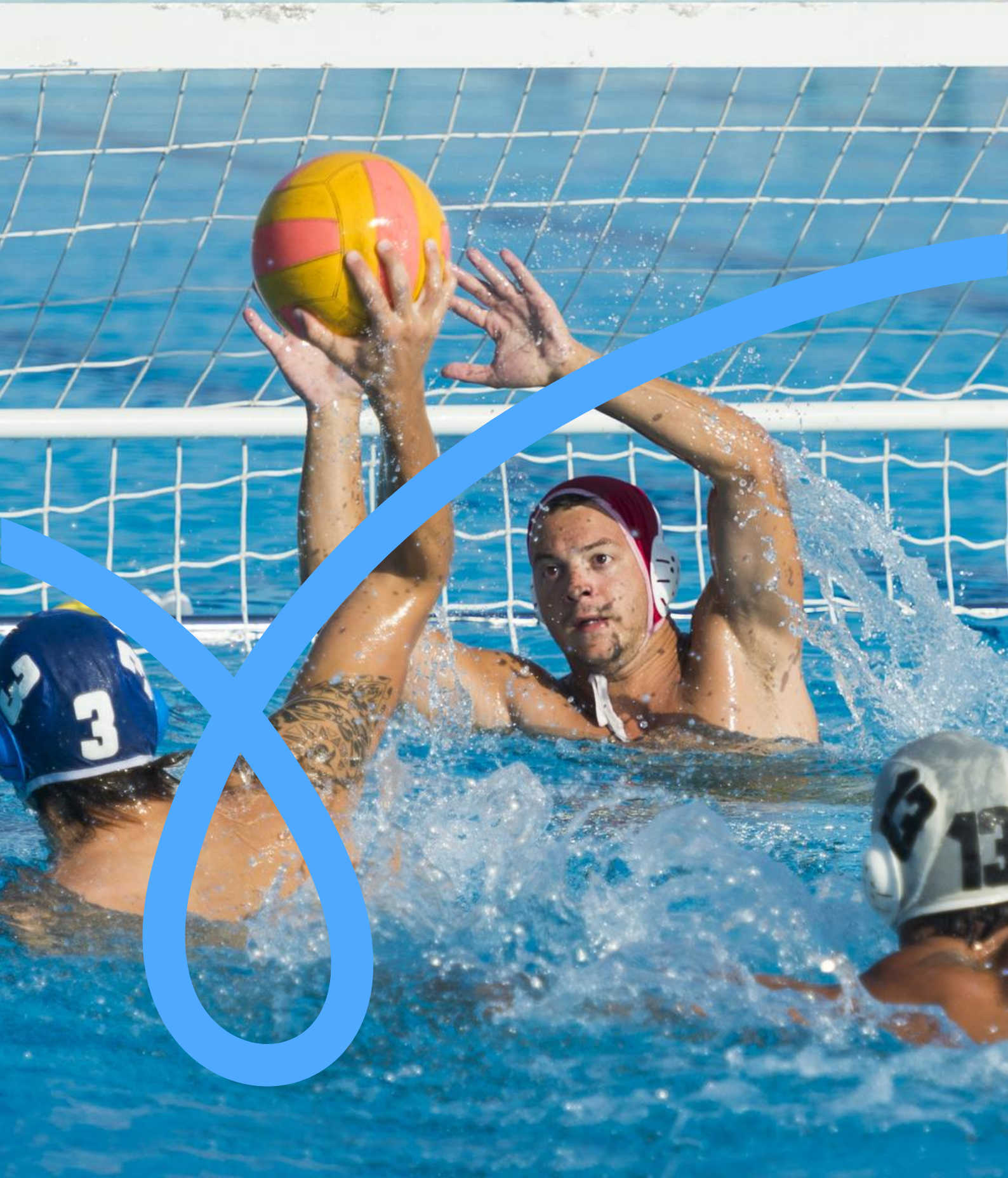

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Financiële weerbaarheid sportverenigingen

1	Inleiding	6
1.1	Achtergrond	6
1.2	Doelstelling	6
1.3	Aanpak	7
2	Definities en indicatoren financiën sportverenigingen	9
2.1	Afbakening en definities	9
2.2	De financiële situatie meten	11
2.3	Financiële weerbaarheid bepalen	16
2.4	Indicatoren in huidige voorstudie	18
3	Financiële situatie in 2023	20
3.1	Inkomsten	20
3.2	Uitgaven	24
4	Conclusie	29
4.1	Conclusie	29
4.2	Vervolg	31
	Bronnen	34
	Bijlage 1 – Beschrijving steekproef	36
	Bijlage 2 – Indeling inkomsten en uitgaven	37
	Bijlage 3 – Inkomsten sportverenigingen naar inkomstenbron	39
	Bijlage 4 – Uitgaven sportverenigingen naar uitgavenpost	41

Inleiding

In dit hoofdstuk schetsen we de aanleiding, doelstelling, vraagstelling en aanpak van het onderzoek.

1.1 Achtergrond

Sportverenigingen organiseren een groot deel van het sportaanbod in Nederland. Hiermee spelen ze een belangrijke rol in de sportdeelname van Nederlanders. Maar de laatste jaren zijn er steeds meer signalen dat de sportverenigingen onder financiële druk staan (Dalhuisen, Aarnink, Van Kalmthout, & Van Eldert, 2023; Motivaction, 2023; RVVB, 2023).

De mate waarin sportverenigingen problemen ervaren met de ontwikkeling van hun financiën, nam tussen 2021 en 2023 toe (Stuij, Hoeijmakers, Van Kalmthout, Cremers, & Slot-Heijs, 2023). De financiële situatie is sterk afhankelijk van interne (ledenontwikkeling) en externe dynamieken (zoals de coronacrisis en energiecrisis). Verder is het op orde houden van de financiën volgens sportverenigingen een van de belangrijkste uitdagingen (Van Kalmthout, De Kwaasteniet, Nouwens, & Stuij, 2023).

In vragenlijsten brengen onderzoekers de financiële problemen van sportorganisaties vaak in kaart met subjectieve vragen (Feiler, Coates, Wicker, & Breuer, 2023). Bijvoorbeeld door verenigingsbestuurders te vragen hoe ze de huidige financiële situatie van de sportvereniging ervaren. Het voordeel van deze methode is dat deze vragen relatief makkelijk te beantwoorden zijn, wat doorgaans een hoge respons oplevert.

Het nadeel is dat het geen gedetailleerde informatie geeft over de werkelijke financiële situatie en dat het beeld subjectief is (Feiler, Coates, Wicker, & Breuer, 2023). Het is bijvoorbeeld niet duidelijk waarop verenigingsbestuurders hun antwoord baseren en of ze een realistisch beeld hebben van de financiële situatie van de sportvereniging. Voor een realistisch beeld zijn objectievere maatstaven nodig.

We proberen een objectiever beeld van de financiën van sportverenigingen te schetsen door gebruik te maken van jaarrekeningen van de verenigingen. De financiële situatie vormt daarbij de stand van zaken over hoe het op dat moment financieel met een sportvereniging gaat. Op basis hiervan proberen we een beeld te vormen van de financiële weerbaarheid van sportverenigingen.

1.2 Doelstelling

Financiële weerbaarheid is een ingewikkeld en veelomvattend thema. Om dit goed in kaart te brengen hebben we een goede afbakening en onderbouwing nodig. Deze basis leggen we in deze voorstudie.

Het doel van deze voorstudie is driedelig:

- Allereerst definiëren we financiële situatie en financiële weerbaarheid van sportverenigingen en stellen we indicatoren op om deze in kaart te brengen.
- Vervolgens laten we voor een deel van de indicatoren, waar we informatie over hebben, resultaten over 2023 zien. De onderbouwing en cijfers uit 2023 vormen vervolgens een basis voor een monitor naar de financiële weerbaarheid die we in de komende jaren willen uitbouwen.
- Het uiteindelijke doel van de monitor is om de financiële situatie en weerbaarheid van sportverenigingen in kaart te brengen. Dit doen we (grotendeels) aan de hand van de 'harde cijfers' uit de jaarrekeningen van sportverenigingen. Hiermee proberen we een objectiever beeld te schetsen van hoe sportverenigingen er financieel voor staan.

1.3 Aanpak

Samenwerking

Voor het onderzoek starten we een samenwerking met stichting Rotterdam Sportsupport (SRS) en PB Sportconsultancy. Vanuit zijn functie bij SRS als verenigingsconsulent Financiën ondersteunt Paul Baans (coauteur van deze rapportage) sportverenigingen in de gemeente Rotterdam op het gebied van financiën. Daarnaast ondersteunt hij via zijn eigen bedrijf PB Sportconsultancy sportverenigingen buiten Rotterdam.

Onderbouwing

De onderbouwing over de financiële situatie en weerbaarheid en de indicatoren daarvoor baseren we voor een deel op (internationale) literatuur en eigen kennis en ervaring rond dit thema. Daarnaast gebruiken we de input van financiële experts: SRS/PB Sportconsultancy (ook coauteur) en Stichting Waarborgfonds Sport (SWS).

De afstemming met beide partijen uit de praktijk geeft ons breed zicht op de financiën van sportverenigingen. SRS en PB Sportconsultancy ondersteunen onder andere sportverenigingen met financiële uitdagingen. SWS heeft contact met sportverenigingen die in staat zijn (grote) investeringen te realiseren (met ondersteuning van SWS).

Databestand

Voor de verenigingsondersteuning hebben SRS en PB Sportconsultancy een databestand opgezet. Hierin staan financiële gegevens, zoals inkomsten en uitgaven, van sportverenigingen geregistreerd voor verschillen jaren en sporttakken. Dit databestand vormt het startpunt voor onze monitoring van de financiële weerbaarheid van sportverenigingen.

Samen met SRS en PB Sportconsultancy bouwen we de komende jaren het databestand uit en proberen we dit zoveel mogelijk up-to-date te houden. Dit doen we door jaarrekeningen van sportverenigingen te verzamelen en te verwerken in het databestand. Het totaalbestand – het startpunt plus alle toevoegingen – noemen we het 'Databestand financiën sportverenigingen'.

In deze voorstudie laten we zien welke indicatoren (zie hoofdstuk 2) we op basis van het databestand al kunnen kwantificeren. Dit doen we op basis van de gegevens over het kalenderjaar 2023 en sportseizoen 2022/2023 die op peilmoment oktober 2024 in het Databestand financiën sportverenigingen staan.

We kunnen in deze verkennende rapportage nog niet alle indicatoren kwantificeren.¹ Hiervoor moeten we het Databestand financiën sportverenigingen uitbreiden, zowel in het aantal sportverenigingen als in de informatie in het databestand (bijv. uit de balans van de sportvereniging). We zijn van plan in het vervolg van de monitor deze uitbreidingen stapsgewijs te realiseren.

Selectie sportverenigingen

In deze voorstudie hanteren we voor het Databestand financiën sportverenigingen het peilmoment oktober 2024. Op dit peilmoment hadden we van 217 sportverenigingen ([tabel B1.1](#) in bijlage 1) bruikbare informatie over het kalenderjaar 2023 en/of het sportseizoen 2022/2023.

Vergeleken met de landelijke populatie sportverenigingen zitten op het peilmoment verhoudingsgewijs meer buitensportverenigingen en (middel)grote sportverenigingen in het Databestand financiën sportverenigingen ([tabel B1.1](#) in bijlage 1). Binnensportverenigingen en kleine verenigingen zijn dus ondervertegenwoordigd in het databestand.

Verder zitten in het databestand vooral sportverenigingen uit de verenigingsondersteuning van SRS en PB Sportconsultancy. Dit zijn naar verwachting vaker sportverenigingen met financiële uitdagingen of problemen.

Voor de interpretatie van de resultaten is het belangrijk om deze punten mee te nemen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 definiëren we de financiële situatie en weerbaarheid van sportverenigingen en formuleren we indicatoren om die te meten.

Vervolgens laten we in hoofdstuk 3 de resultaten zien die we over 2023 al in beeld hebben. Tot slot staat in hoofdstuk 4 de conclusie.

¹ In paragraaf 2.3 laten we zien welke indicatoren we in deze voorstudie al mee kunnen nemen en welke (nog) niet.

Definities en indicatoren financiën sportverenigingen

In dit hoofdstuk definiëren we de financiële situatie en weerbaarheid van sportverenigingen. Daarnaast formuleren we indicatoren die we in de monitor toepassen om een objectief beeld te schetsen van de financiële situatie van sportverenigingen. Tot slot geven we een overzicht van welke indicatoren we in deze voorstudie al kunnen kwantificeren.

2.1 Afbakening en definities

Financiële situatie

Doorgaans hanteert men verschillende termen om aan te duiden 'hoe het financieel gaat' met een organisatie. Soms ook door elkaar heen. Daarom stellen we in dit hoofdstuk afbakening en definities vast voor de termen die wij in dit onderzoek gebruiken.

Om te beschrijven hoe het op een bepaald moment financieel gaat met een sportvereniging, gebruiken we de term 'financiële situatie'. De financiële situatie bepalen we aan de hand van indicatoren (zie paragraaf 2.2). Het is een momentopname, die in sommige gevallen voortkomt uit een ontwikkeling ten opzichte van voorgaande jaren.

Financiële situatie

Hoe het nu financieel gaat met een sportvereniging.

Financiële weerbaarheid

De huidige financiële situatie werkt vervolgens door op wat wij de 'financiële weerbaarheid' van de sportvereniging noemen. In zekere zin is dit een conclusie of vooruitblik over de financiën op basis van de financiële situatie.

Financiële weerbaarheid laat zien, op basis van de indicatoren over de financiële situatie, in hoeverre een sportvereniging in staat is om overzicht te houden over de financiën, zich voor te bereiden op en te herstellen van financiële schokken, minimale schulden te hebben en vermogen op te bouwen.² Het geeft daarmee inzicht in hoe kwetsbaar de financiën van de sportvereniging zijn, nu en in de toekomst.

² Het is in zekere zin vergelijkbaar met termen als 'financiële gezondheid' en 'financiële levensvatbaarheid', die ook soms gebruikt worden in dit kader.

Financiële weerbaarheid

In hoeverre een sportvereniging, gezien de financiële situatie, in staat is om overzicht te houden over de financiën, zich voor te bereiden op en te herstellen van financiële schokken, minimale schulden te hebben en vermogen op te bouwen.

Als een sportvereniging hier goed toe in staat is, noemen we deze financieel weerbaar. De beoordeling hiervoor komt voort uit de losse onderdelen uit de huidige financiële situatie en de wisselwerking daartussen. Dit lichten we in paragraaf 2.2 verder toe.

Profit- versus non-profitorganisaties

De financiële situatie en weerbaarheid zitten niet voor alle typen organisaties op dezelfde manier in elkaar. Dit verschilt met name tussen profitorganisaties (met winstoogmerk) en non-profitorganisaties (zonder winstoogmerk). Non-profitorganisaties, zoals sportverenigingen, hebben niet als doel om winst te maken (Winand, Zintz, & Scheerder, 2012). Ze mogen wel winst maken, maar dit moet vervolgens ten goede komen aan het gemeenschappelijke doel. Ze mogen de winst niet uitkeren aan de leden (Bongaerts, Lengkeek, Noort, Rijnders, & Van Schendel, 2008).

Hierdoor is het bepalen van de financiële situatie en weerbaarheid voor non-profitorganisaties een stuk lastiger (Slobbe, 2020). Sommige financiële indicatoren, zoals winstgevendheid, zijn wel relevant voor profitorganisaties, maar niet toepasbaar voor non-profitorganisaties (Cordery, Sim, & Baskerville, 2012; Winand, Zintz, & Scheerder, 2012).

In onderzoeken naar non-profitorganisaties suggereren de onderzoekers daarom andere financiële indicatoren (Prentice, 2016). Maar deze worden nog beperkt ingezet voor sportorganisaties (Feiler, Coates, Wicker, & Breuer, 2023).

Kenmerken van sportverenigingen

Naast de verschillen tussen profit- en non-profitorganisaties zijn er tussen sportverenigingen verschillen die invloed hebben op de financiële situatie en weerbaarheid.

● Eigen accommodatie versus huur

De financiële situatie van een sportvereniging met een eigen accommodatie ziet er bijvoorbeeld anders uit dan die van een sportvereniging die een accommodatie huurt. Het onderhoud en beheer van sportaccommodaties vormen grote uitgavenposten, waarbij men ook rekening moet houden met toekomstige investeringen. Dit geeft andere financiële uitdagingen dan wanneer een sportvereniging alleen de huuruitgaven heeft. Deze huuruitgaven brengen anderzijds ook weer risico's met zich mee, aangezien de sportvereniging op dit vlak afhankelijk is van de verhuurder van de sportaccommodatie.

In de praktijk betekent een splitsing tussen sportverenigingen met en zonder een eigen accommodatie ook vaak een splitsing tussen binnen- en buitensportverenigingen. Buitensportverenigingen zijn vaker eigenaar of exploitant van de accommodatie die ze gebruiken voor hun sport, terwijl binnensportverenigingen deze vaker huren (Van Eldert & Schadenberg, 2022; CBS Statline, z.d.). Daarom splitsen we in hoofdstuk 3 de resultaten uit naar binnen- en buitensportverenigingen.

● Financiële boekhouding en verantwoording

Los van sportspecifieke kenmerken verschilt de financiële boekhouding en verantwoording sterk tussen sportverenigingen. Sommige houden de financiën nog bij in mappen gevuld met bonnetjes of in zorgvuldig bijgehouden schriftjes. Andere gebruiken financiële software. Vaak ontbreekt duidelijke en uitgebreide financiële informatie (Winand, Zintz, & Scheerder, 2012).

Mogelijk komt dit voor een deel doordat er geen strikte accountingsstandaarden gelden voor sportverenigingen.³ Daarnaast voelen sportverenigingen mogelijk minder noodzaak om uitgebreide financiële overzichten bij te houden. Hierbij speelt mogelijk ook mee dat de financiën van sportverenigingen worden onderhouden door vrijwillige penningmeesters, die niet altijd een financiële achtergrond hebben.

2.2 De financiële situatie meten

Er zijn verschillende indicatoren te onderscheiden voor de financiële situatie van een sportvereniging. Deze indicatoren verdelen we in drie groepen:

- inkomsten en uitgaven;
- vermogen en betalingsverplichtingen;
- financieel beleid.

Inkomsten en uitgaven vormen de basis voor de financiële situatie. Ze werken door op het vermogen en de betalingsverplichtingen van sportverenigingen. Signalen vanuit de indicatoren over inkomsten en uitgaven zijn daarom belangrijk om mee te nemen. Daarnaast is inzicht in de inkomsten en uitgaven nodig om de indicatoren over vermogen en betalingsverplichtingen goed te begrijpen. Over vermogen en betalingsverplichtingen zijn vervolgens hardere conclusies te trekken over financiële weerbaarheid dan over inkomsten en uitgaven.

Inkomsten en uitgaven

De inkomsten en uitgaven van een sportvereniging zijn een belangrijke graadmeter voor de financiële situatie. Uiteindelijk zijn sportverenigingen afhankelijk van de inkomsten om de uitgaven te kunnen dekken.

³ Verenigingsbestuurders zijn verplicht om tijdens de jaarlijkse algemene ledenvergadering de balans en de staat van baten en lasten toe te lichten (NOC*NSF, z.d.). Maar ze zijn vrij in hoe ze dit vormgeven. Accountingsstandaarden zijn wel van toepassing als de sportvereniging een officieel document nodig heeft, zoals een accountantsverklaring.

De absolute omvang van de inkomsten en uitgaven geeft inzicht in de financiële situatie van een sportvereniging, maar wel vooral wanneer we deze combineren. Hoge uitgaven zijn namelijk minder problematisch als de inkomsten ook hoog zijn. Daarnaast is het moeilijk om een conclusie te verbinden aan de absolute omvang van de inkomsten en uitgaven, omdat sportverenigingen in grootte en sporttak verschillen.

Daarom kijken we in de monitor naar de verhouding tussen de inkomsten en uitgaven en de relatieve omvang van inkomstenbronnen en uitgavenposten.

● **Verhouding tussen inkomsten en uitgaven**

Voor de verhouding tussen de inkomsten en uitgaven is het financiële resultaat (inkomsten min uitgaven) belangrijk. Om financieel stabiel te blijven is voor sportverenigingen een gebalanceerd budget (break-evenresultaat) een minimale vereiste (Coates & Wicker, 2017). Een kanttekening bij het financiële resultaat is dat het een momentopname is. Daarbij kan het resultaat onder aan de streep positiever ogen als een sportvereniging bijvoorbeeld bepaalde uitgavenposten doorschuift naar het volgende rapportagejaar.

Daarnaast kijken we in de monitor naar de verhouding tussen de ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven over een langere periode. Als een stijging van de uitgaven elk jaar wordt opgevangen door een stijging van de inkomsten, heeft dit niet direct gevolgen voor de financiële situatie en weerbaarheid van een sportvereniging. Dit is wel het geval als de inkomsten dalen.

De ontwikkeling ten opzichte van het voorgaande jaar wordt mogelijk sterk beïnvloed door incidentele verschuivingen in de financiën. Over een langere periode middelen deze incidentele verschuivingen zich naar verwachting meer uit. Daarom kijken we in de monitor naar een procentuele ontwikkeling over een periode van drie jaar.

● **Inkomstendiversiteit**

Non-profitorganisaties, zoals sportverenigingen, genereren inkomsten vanuit verschillende bronnen (Chang, Tuckman, & Chikoto-Schultz, 2018). Alle inkomstenbronnen hebben een bepaald risico (Markowitz, 1952). Het doel is een zo divers mogelijke set aan inkomstenbronnen te vergaren om zo deze financiële risico's te minimaliseren (Kearns, 2007).

Inkomstendiversiteit wordt vaak gemeten met de Herfindahl-Hirschman-index (Feiler, Coates, Wicker, & Breuer, 2023). Voor deze index tel je het kwadraat van het aandeel van elke inkomstenbron bij elkaar op. Als je deze index afhaalt van 1, krijg je vervolgens de inkomstendiversiteitindex.

In de monitor nemen we de inkomstendiversiteitindex mee. Een hoge waarde op deze index laat zien dat de inkomsten van een sportvereniging verdeeld zijn over meerdere inkomstenbronnen met per bron een noemenswaardige relatieve

omvang. Dit laat een zekere mate van flexibiliteit en ondernemend vermogen van de sportvereniging zien.

Maar een maximale inkomstendiversiteit is niet noodzakelijk voor elke sportvereniging. Naast dat dit niet altijd praktisch mogelijk is voor sportverenigingen, is het sterk afhankelijk van het type sportvereniging of meerdere inkomstenbronnen noodzakelijk zijn. Dit is afhankelijk van de kenmerken van de sportvereniging en de lokale situatie. Een relatief lagere inkomstendiversiteit is daarom niet altijd een slecht teken voor de financiële weerbaarheid.

Naast de inkomstendiversiteitindex kijken we in de monitor ook naar het aantal inkomstenbronnen en uitgavenposten van sportverenigingen. In tegenstelling tot de index houden we bij het absolute aantal bronnen of posten geen rekening met de relatieve omvang per bron of post. Maar het visualiseert wel de spreiding over de inkomsten en uitgaven.

● **Relatieve omvang en typen inkomstenbronnen en uitgavenposten**

Naast de diversiteit van inkomstenbronnen is ook de relatieve omvang per inkomstenbron op de totale inkomsten interessant. Daarom nemen we deze in de monitor ook los mee. Hetzelfde geldt voor de relatieve omvang per uitgavenpost op de totale uitgaven.

In aanvulling daarop kijken we naar de typen uitgaven. Daarbij onderscheiden we vaste, variabele en semi-variabele uitgaven:

- vaste uitgaven:
  - constante uitgaven die periodiek terugkeren (Indeed, 2024) en meestal vooraf (grotendeels) bekend zijn;
  - bijvoorbeeld huur- of personeelsuitgaven;
- variabele uitgaven:
  - uitgaven die fluctueren, mede afhankelijk van de activiteiten die plaatsvinden (Indeed, 2024), en niet standaard jaarlijks terugkomen;
  - bijvoorbeeld uitgaven aan competities en toernooien;
- semi-variabele uitgaven:
  - uitgaven die over het algemeen wel elk jaar terugkomen, maar jaarlijks flink veranderen;
  - bijvoorbeeld uitgaven aan sportmaterialen of klein onderhoud.

Voor de inkomsten maken we ook een verdeling naar vaste, variabele en semi-variabele inkomsten, op een vergelijkbare manier als voor de uitgaven. In bijlage 2 beschrijven we welke inkomstenbronnen en uitgavenposten we onder welke inkomsten- en uitgaventypen indelen.

Overigens liggen vaste inkomsten en uitgaven niet per definitie voor een langere periode 'vast'. De term 'vast' betekent in de context van onze monitor met name dat het elk jaar terugkeert en gedurende het boekjaar niet tot weinig verandert. Contributies zien we bijvoorbeeld als vaste inkomsten, omdat deze jaarlijks terugkomen in de financiën van een sportvereniging en tijdens een seizoen weinig

veranderen. Tussen seizoenen kunnen leden hun lidmaatschap opzeggen, waardoor de vaste inkomsten afnemen. Maar dit maakt de inkomsten binnen onze afbakening niet variabel.

Verder komt het voor dat bepaalde inkomstenbronnen of uitgavenposten bij de ene sportvereniging 'variabeler' zijn dan bij de andere. Dit is sterk afhankelijk van de kenmerken van de sportvereniging en de lokale situatie. Voor de indeling naar inkomsten- en uitgaventypen in deze monitor maken we een globale inschatting. Als een inkomstenbron doorgaans een 'vast' karakter heeft, rekenen we deze tot de vaste inkomsten, enzovoort.

De verhouding tussen deze typen uitgaven geeft inzicht in de mate waarin een sportvereniging gevoelig is voor externe factoren. Een hoog aandeel variabele uitgaven geeft namelijk meer financiële onzekerheid. Schommelingen in de variabele uitgaven kunnen dan zwaar doorwegen, als een sportvereniging daar geen rekening mee houdt. Daarom nemen we de verhouding tussen uitgaventypen mee in de monitor. Hetzelfde geldt voor de verhouding tussen inkomstentypen.

Tot slot kijken we per sportvereniging in hoeverre de vaste uitgaven gedekt worden door de vaste inkomsten. Idealiter is het aandeel vaste inkomsten ongeveer gelijk aan, of iets groter dan, het aandeel vaste uitgaven. De jaarlijks terugkerende constante uitgaven worden dan namelijk gedekt door de jaarlijks terugkerende constante inkomsten.

Indicatoren inkomsten en uitgaven

- Ontwikkeling inkomsten afgelopen drie jaar in verhouding tot ontwikkeling uitgaven
- Financieel resultaat
- Inkomstendiversiteit
- Aantal inkomstenbronnen en uitgavenposten
- Relatieve omvang per inkomstenbron en uitgavenpost
- Verhouding vaste en (semi-)variabele inkomsten en uitgaven
- Verhouding vaste inkomsten en vaste uitgaven

Vermogen en betalingsverplichtingen

Het financiële resultaat (inkomsten min uitgaven) van een sportvereniging werkt door in het eigen vermogen. Een positief resultaat kan een sportvereniging gebruiken om het eigen vermogen te vergroten. Hiermee kan ze bijvoorbeeld in de toekomst een negatief resultaat opvangen.

De ontwikkeling van het eigen vermogen is een belangrijke indicator voor de financiële situatie en weerbaarheid van sportverenigingen. Een afname van het eigen vermogen laat zien dat de sportvereniging de reserves moet gebruiken. Zeker als deze afname aanhoudt over meerdere jaren, is dit mogelijk een slecht teken. Al hoeft dit niet altijd het geval te zijn. Bijvoorbeeld als een sportvereniging het eigen vermogen heeft opgebouwd voor een (grote) investering en voor het uitvoeren hiervan stapsgewijs het eigen vermogen gebruikt.

Daarnaast biedt het (eigen) vermogen van een sportvereniging informatie over de mate waarin deze aan betalingsverplichtingen kan voldoen. Hiervoor zijn er verschillende financiële ratio's (Greenlee & Tuckman, 2007; Bongaerts, Lengkeek, Noort, Rijnders, & Van Schendel, 2008). De meest gebruikte ratio's zijn liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit (winstgevendheid). Daarvan zijn liquiditeit en solvabiliteit ook voor sportverenigingen toepasbaar.

Liquiditeit geeft de mate weer waarin een organisatie in staat is **kortlopende** betalingsverplichtingen te voldoen (Bongaerts, Lengkeek, Noort, Rijnders, & Van Schendel, 2008; Kamer van Koophandel, z.d.). De meest gebruikte variant voor liquiditeit is de zogeheten *current ratio*. Maar deze is niet toepasbaar voor sportverenigingen, omdat deze ook voorraden meeneemt. Voorraden zijn minder relevant voor sportverenigingen. Daarom kiezen we voor de zogeheten *quick ratio* van liquiditeit. Hierin worden de kortlopende schulden exclusief voorraden meegenomen.

Liquiditeit – quick ratio

Quick ratio = (vlottende activa – voorraden) / kort vreemd vermogen * 100%

Solvabiliteit verwijst naar de mate waarin een organisatie in staat is schulden op **lange termijn** te voldoen (Bongaerts, Lengkeek, Noort, Rijnders, & Van Schendel, 2008; Kamer van Koophandel, z.d.). Het eigen vermogen is een buffer om alle schulden terug te betalen en de solvabiliteit laat zien welk deel van de organisatie hiermee gefinancierd is. Solvabiliteit heet ook wel buffervermogen.

Solvabiliteit

Solvabiliteit = eigen vermogen / totaal vermogen * 100%

Indicatoren vermogen en betalingsverplichtingen

- Ontwikkeling eigen vermogen afgelopen drie jaar
- Solvabiliteit
- Liquiditeit – quick ratio

Financieel beleid

Het financiële beleid van een sportvereniging heeft invloed op de financiële situatie en weerbaarheid. Dit heeft te maken met visie, uitvoering, risicobeheersing en ondernemend vermogen, maar ook met de aanwezigheid van financiële informatie. In hoeverre heeft de sportvereniging grip op en inzicht in de eigen financiële situatie? Indicatoren hiervoor zijn (soms) minder tastbaar, maar gezien het belang proberen we deze in de monitor (zoveel mogelijk) te kwantificeren.

● Financiële documentatie

Allereerst kijken we in hoeverre een sportvereniging financiële documentatie heeft. Heeft de sportvereniging financiële documentatie? Gaat het alleen om een winst- en verliesrekening of ook om een balans? Klopt de balans? Is er een lijn met voorgaande jaren? De aanwezigheid van dit soort documenten en overzichten geeft een indicatie van hoeveel zicht en grip de sportvereniging heeft op de eigen financiën.

● Begroting versus realisatie

Daarnaast kijken we naar het verschil tussen de begroting en de realisatie. Als een begroting elk jaar flink afwijkt van de realisatie, is er veel fluctuatie in de financiën van de sportvereniging. Dit maakt de sportvereniging financieel kwetsbaar. Daarom kijken we in de monitor naar het verschil tussen begroting en realisatie in het afgelopen jaar en de drie jaar ervoor.

● Meerjarenonderhoudsplan

Verder is het voor financiële weerbaarheid van belang dat sportverenigingen rekening houden met toekomstige investeringen, met name sportverenigingen met een eigen accommodatie. Een sportvereniging kan jaren probleemloos een break-evenresultaat realiseren, maar zonder reservering voor investeringen kan ze in financiële problemen komen als ze bijvoorbeeld het veld moet vervangen.

Een meerjarenonderhoudsplan (MJOP), met inhoud die past bij de situatie van de sportvereniging, geeft een indicatie of een sportvereniging (voldoende) rekening houdt met toekomstige investeringen.

● Andere onderdelen

Tot slot zijn er onderdelen van het financiële beleid die relevant zijn voor financiële weerbaarheid, maar die we nog niet in een indicator hebben kunnen vertalen. Het ondernemend vermogen van een sportvereniging, de risicobeheersing en de kennis over potentiële financieringsbronnen zijn hier voorbeelden van. In het vervolg van de monitor proberen we deze en gerelateerde aspecten verder uit te werken.

Indicatoren financieel beleid

- Aanwezigheid en kwaliteit financiële documentatie
- Verschil begroting en realisatie
- Aanwezigheid en kwaliteit meerjarenonderhoudsplan (MJOP)

2.3 Financiële weerbaarheid bepalen

In de monitor proberen we op basis van de indicatoren over de financiële situatie een oordeel te geven over de financiële weerbaarheid van sportverenigingen. Deze komt voort uit de losse onderdelen, maar ook uit de wisselwerking tussen deze onderdelen.

Inkomsten en uitgaven

De financiële weerbaarheid qua inkomsten en uitgaven gaat over de verhouding tussen en relatieve omvang van de inkomsten en uitgaven.

● Verhouding tussen inkomsten en uitgaven

Voor de verhouding tussen inkomsten en uitgaven kijken we naar het financieel resultaat. Daarbij zien we een negatief resultaat over een jaar als een slecht teken voor de financiële weerbaarheid. Maar dit geeft enkel een beeld van de korte termijn. Daarom zien we het ook als een slecht teken als een sportvereniging in de afgelopen drie jaar steeds een negatief resultaat realiseerde.

Daarnaast kijken we naar de verhouding tussen de ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven. Dit doen we over een periode van drie jaar, ter compensatie van incidentele verschuivingen. Als de inkomsten van een sportvereniging in de afgelopen drie jaar sterker daalden of minder sterk stegen dan de uitgaven, zien we dit als een slecht teken voor de financiële weerbaarheid.

● Inkomstendiversiteit

Voor de relatieve omvang van de inkomsten en uitgaven gebruiken we de inkomstendiversiteitindex.⁴ Deze index geeft een waarde van 0 tot 1 en laat de diversiteit aan inkomstenbronnen zien. Hoe hoger de diversiteit aan inkomstenbronnen, hoe flexibeler de financiën van de sportvereniging.

De inkomstenbronnen van sportverenigingen zijn beperkt. Daarom is het niet realistisch voor een sportvereniging om een extreem hoge inkomstenconcentratie (0,8 tot 1,0) te realiseren. Wat wel een realistische streefwaarde is en in hoeverre de toegevoegde waarde van een diverse set inkomstenbronnen afvlakt boven een bepaalde grens, is nu nog moeilijk te zeggen. Dit willen we in het vervolg van de monitor verder uitwerken.

● Verhouding tussen typen uitgaven en inkomsten

Verder kijken we naar de verhouding tussen vaste, semi-variabele en variabele uitgaven en inkomsten. Vaste uitgaven of inkomsten geven de meeste zekerheid, gevolgd door semi-variabele uitgaven of inkomsten. Variabele uitgaven of inkomsten geven de meeste onzekerheid. Daarom is het wenselijk om het aandeel variabele uitgaven of inkomsten zo laag mogelijk te houden. Daarbij hanteren we de streefverhouding 75-20-5 tussen respectievelijk vaste, semi-variabele en variabele uitgaven of inkomsten.

Om te beoordelen of een sportvereniging voldoet aan deze streefverhouding, houden we een bandbreedte aan op basis van het aandeel van de vaste uitgaven of inkomsten. Het is namelijk niet realistisch voor elke sportvereniging om precies op de streefverhouding uit te komen. Daarom stellen we dat een sportvereniging voldoet aan de streefverhouding als het aandeel van de vaste uitgaven of inkomsten tussen de 70 en 80 procent ligt.

⁴ In paragraaf 2.2 lichten we toe hoe we deze index berekenen.

Tot slot kijken we naar de verhouding tussen de vaste inkomsten en de vaste uitgaven. Het geeft sportverenigingen meer financiële zekerheid als vaste uitgaven gedekt worden door vaste inkomsten. Daarom zien we het als een slecht teken als de vaste inkomsten lager zijn dan de vaste uitgaven. De vaste uitgaven moeten dan namelijk gedekt worden door (mogelijk sterk) fluctuerende inkomsten.

Vermogen en betalingsverplichtingen

Een afname van het eigen vermogen over de afgelopen drie jaar zien we als een slecht teken voor de financiële weerbaarheid van de sportvereniging. Maar het kan, zoals eerder beschreven, gepland zijn. Daarom geeft een structurele afname van het eigen vermogen slechts een 'teken' van minder financiële weerbaarheid.

Streefwaardes voor liquiditeit en solvabiliteit verschillen per branche en soort organisatie (Kamer van Koophandel, 2024). Voor de sportsector zijn hier geen concrete streefwaardes voor vastgelegd. Daarom baseren we ons hiervoor op de kennis en ervaring van SRS en PB Sportconsultancy.

Voor liquiditeit (quick ratio) zien we een sportvereniging als financieel gezond bij een waarde van 50 procent of hoger. Een score van minder dan 50 procent is daarmee een slecht teken. Voor solvabiliteit ligt dit iets lastiger, omdat dit ook te maken heeft met in hoeverre sportverenigingen toegang hebben tot de financieringsbronnen. We gaan uit van een minimale solvabiliteit van 30 procent. Een lagere solvabiliteit is een slecht teken. Verder geldt dat een hogere solvabiliteit altijd beter is. Een waarde richting de 80 procent kan daarbij wenselijk zijn.

Financieel beleid

Bij het financiële beleid van de sportvereniging zien we het als een slecht teken voor de financiële weerbaarheid als (een deel van de) financiële documentatie ontbreekt. En als de aanwezige financiële documentatie van beperkte kwaliteit is of er zaken ontbreken (zoals een balans). Dit doen we ook voor het MJOP: is dit aanwezig en is het van goede kwaliteit?

De beoordeling of de financiële documentatie of een MJOP van goede kwaliteit is, hebben we in deze rapportage nog niet uitgewerkt. Dit hopen we in het vervolg van de monitor verder uit te werken.

Tot slot kijken we naar het verschil tussen de begroting en de realisatie, in het afgelopen jaar en de drie jaar ervoor. Het oordeel over dit verschil – wanneer dit 'te groot' is – werken we nog verder uit.

2.4 Indicatoren in huidige voorstudie

In de monitor verzamelen we financiële informatie van sportverenigingen om de financiële situatie en weerbaarheid in kaart te brengen. Maar financiële informatie van sportverenigingen is vaak beperkt. Met name onderdelen over vermogen en betalingsverplichtingen zijn lastiger te achterhalen (Feiler, Coates, Wicker, & Breuer, 2023), omdat vaak een balans ontbreekt.

Verder maken we met deze rapportage een start met de monitor. Dit is een voorstudie. Informatie over voorgaande jaren kunnen we (op dit moment) nog niet of beperkt meenemen. Hierdoor kunnen we in deze rapportage nog niks zeggen over de ontwikkeling in de afgelopen jaren.

Kortom, in deze voorstudie kunnen we nog niet alle indicatoren kwantificeren die we tot nu toe beschreven. De monitor loopt naar verwachting de komende jaren door. In deze periode proberen wij onze data verder aan te vullen, zodat we steeds meer indicatoren kunnen vullen.

In [tabel 2.1](#) geven we een overzicht van welke indicatoren we al wel kunnen meenemen in deze voorstudie en welke we in de toekomst (hopelijk) verder uitwerken.

Tabel 2.1
Indicatoren die we meenemen in deze voorstudie of (nog) niet

In deze voorstudie	In vervolgonderzoek
Relatieve omvang per inkomstenbron	Financieel resultaat
Relatieve omvang per uitgavenpost	Procentuele groei inkomsten en uitgaven
Verhouding vaste en (semi-)variabele inkomsten en uitgaven	Ontwikkeling eigen vermogen
Inkomstendiversiteit	Solvabiliteit
Aantal inkomstenbronnen en uitgavenposten	Liquiditeit – quick ratio
	Aanwezigheid financiële documentatie
	Verschil begroting en realisatie
	Aanwezigheid MJOP

Financiële situatie in 2023

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de financiële situatie van sportverenigingen er in 2023⁵ uitzag. Dit doen we aan de hand van de indicatoren die we in hoofdstuk 2 formuleerden.

We laten de resultaten in dit hoofdstuk apart zien voor binnen- en buitensportverenigingen. Voor de indeling naar binnen- of buitensport kijken we naar de sporttak waarbinnen de sportvereniging actief is. Als de sporttak (nagenoeg) alleen binnen gespeeld wordt, rekenen we die tot binnensport. Onder buitensport vallen vervolgens alle sporttakken die zowel buiten als binnen actief zijn of alleen buiten.

Bij omnisportverenigingen kijken we naar de typering van alle sporttakken binnen de vereniging. Als alle sporttaken binnen de binnensport vallen, rekenen we de omnisportvereniging onder de binnensport. Anders is het een buitensportvereniging.

3.1 Inkomsten

Relatieve omvang per inkomstenbron

Contributies vormen de grootste inkomstenbron voor zowel binnen- als buitensportverenigingen (respectievelijk 72% en 53%; [tabel 3.1](#)). Het aandeel van deze inkomstenbron is bij de binnensportverenigingen wel een stuk groter. Dit komt mede doordat buitensportverenigingen vaak een eigen accommodatie hebben en hierdoor meer inkomsten uit andere bronnen genereren.

Dit zien we bijvoorbeeld terug in de inkomsten uit kantineverkopen. Buitensportverenigingen halen hier 24 procent van hun inkomsten uit, binnensportverenigingen 5 procent ([tabel 3.1](#)). Ook voor sponsoring en reclame kan een eigen accommodatie een rol spelen, omdat de sportvereniging dan, naast shirtsporsors, ook gebruik kan maken van de ruimte op de sportaccommodatie voor sponsoring (zoals reclameborden langs het veld). Sponsoring en reclame vormen bij buitensportverenigingen 8 procent van de totale inkomsten en bij binnensportverenigingen 5 procent.

Uitgesplitst naar grootte van de vereniging zijn er kleine verschillen tussen kleine (minder dan 200 leden) en (middel)grote (200 of meer leden) verenigingen ([tabel B3.2](#) in bijlage 2).

⁵ Hiervoor gebruiken we jaarrekeningen van sportverenigingen over het kalenderjaar 2023 en sportseizoen 2022/2023 die op peilmoment oktober 2024 in het Databestand financiën sportverenigingen staan

Tabel 3.1**Relatieve omvang per inkomstenbron* van sportverenigingen in 2023, uitgesplitst naar binnen- en buitensport**

(in procenten)

	Binnensport (n=84)	Buitensport (n=133)
Contributies	72,4	53,1
Subsidies en fondsen	6,4	3,2
Sponsoring en reclame	5,1	8,1
Kantineverkopen	5,0	24,4
Evenementen	4,5	3,8
Financiële acties en loterijen	3,2	1,6
Donaties (incl. Club van...)	0,5	0,5
Verhuur	0,4	3,4
Shopverkopen	0,3	0,3
Overig	2,1	1,7

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

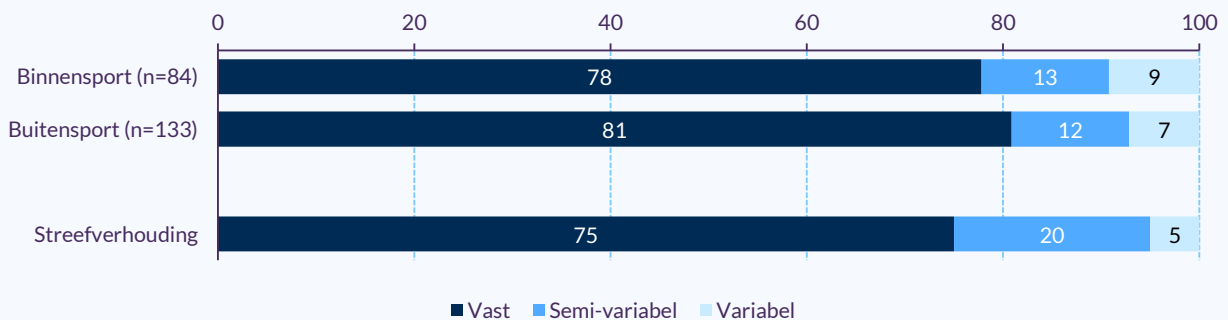
De inkomstenbronnen hebben we op bepaalde punten samengevoegd in overkoepelende groepen. De verdere uitsplitsing is te vinden in bijlage 2.

Verhouding vaste, semi-variabele en variabele inkomsten

In hoofdstuk 2 stelden we de streefverhouding van 75-20-5 tussen vaste, semi-variabele en variabele inkomsten vast.⁶ Voor zowel binnen- als buitensportverenigingen ligt het aandeel vaste inkomsten hier gemiddeld boven (respectievelijk 78% en 81%; [figuur 3.1](#)). De variabele inkomsten liggen gemiddeld ook iets hoger dan in de streefverhouding (binnensportverenigingen 9% en buitensportverenigingen 7%).

Figuur 3.1**Gemiddelde verhouding tussen vaste, semi-variabele en variabele inkomsten* van sportverenigingen in 2023, uitgesplitst naar binnen- en buitensport**

(in procenten)

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

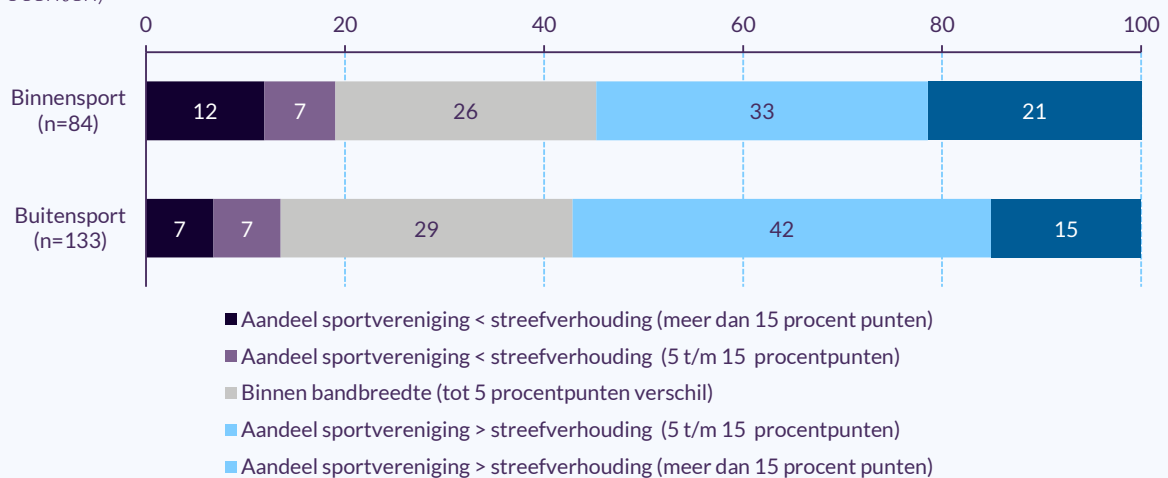
⁶ In bijlage 2 beschrijven we welke inkomstenbronnen we onder welke inkomstentypen indelen.

Voor 26 procent van de binnensportverenigingen en 29 procent van de buitensportverenigingen verschilt de verhouding tussen inkomstentypen niet noemenswaardig van de streefverhouding ([figuur 3.2](#)).

55 procent van de binnensportverenigingen en 57 procent van de buitensportverenigingen zit minimaal 5 procentpunt boven de streefverhouding. Hiervan heeft 21 procent van de binnensportverenigingen en 15 procent van de buitensportverenigingen minimaal 90 procent aan vaste inkomsten. Dit wijst erop dat ze weinig inkomstenbronnen hebben.

Figuur 3.2

Verskil tussen het aandeel vaste inkomsten van een sportvereniging en het aandeel vaste inkomsten volgens de streefverhouding (75%) in 2023, per vereniging uitgesplitst naar binnen- en buitensport
(in procenten)

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

Inkomstendiversiteit

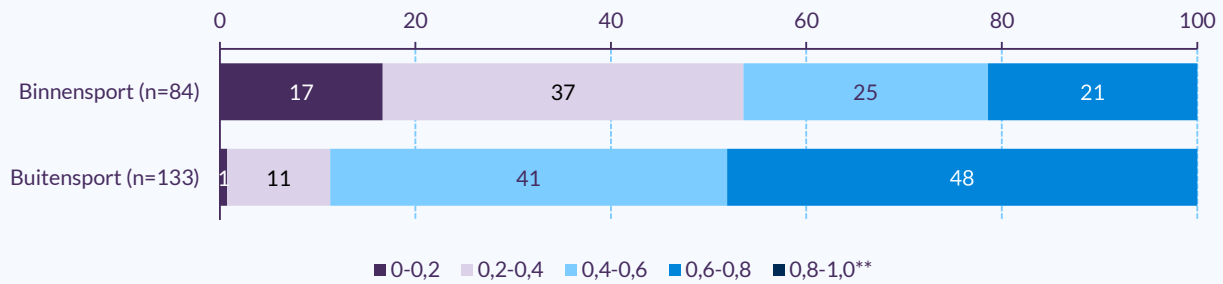
Buitensportverenigingen (0,57) scoren gemiddeld hoger op de inkomstendiversiteitindex dan binnensportverenigingen (0,40; niet in figuur). Ongeveer de helft van de buitensportverenigingen scoort minimaal 0,6 (48%), ten opzichte van minder dan een kwart van de binnensportverenigingen (21%; [figuur 3.3](#)).

Geen enkele vereniging scoort hoger dan 0,8 op deze index. Dit ligt in de lijn der verwachting, aangezien verenigingen over het algemeen het grootste deel van hun inkomsten halen uit contributies.

Figuur 3.3

Inkomstendiversiteitindex* in 2023, per vereniging uitgesplitst naar binnen- en buitensport

(in procenten)

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

* Gemeten met de Herfindahl-Hirschman-index.

** De categorie 0,8-1,0 komt niet voor in onze steekproef.

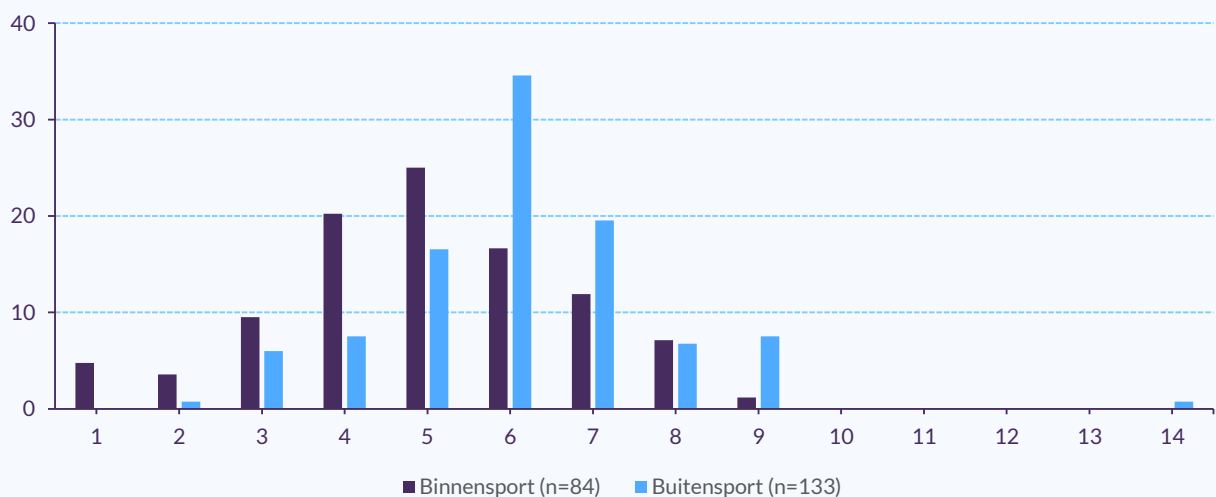
Aantal inkomstenbronnen

Buitensportverenigingen hebben over het algemeen meer inkomstenbronnen dan binnensportverenigingen (figuur 3.4). Het grootste deel van de buitensportverenigingen heeft zes verschillende inkomstenbronnen (35%). Bij de binnensportverenigingen heeft het grootste deel er vijf (25%). Ongeveer 8 procent van de binnensportverenigingen heeft slechts één of twee inkomstenbronnen, terwijl dit voor minder dan 1 procent van de buitensportverenigingen geldt.

Figuur 3.4

Aantal inkomstenbronnen in 2023, per vereniging uitgesplitst naar binnen- en buitensport

(in procenten)

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

3.2 Uitgaven

Relatieve omvang per uitgavenpost

Huisvesting is voor zowel binnen- als buitensportverenigingen de grootste uitgavenpost (respectievelijk 53% en 48%; [tabel 3.2](#)). Binnen deze groep uitgaven zien we een verschil tussen binnen- en buitensportverenigingen, gerelateerd aan een eigen sportaccommodatie.

Voor binnensportverenigingen gaat 49 procent van de totale uitgaven naar de huur van een complex of zaal en voor buitensportverenigingen is dit 19 procent. Daartegenover hebben buitensportverenigingen (16%) relatief meer uitgaven aan onderhoud en beheer (van de eigen accommodatie) dan binnensportverenigingen (1%).

Ook voor de uitgaven aan energie en water zien we een verschil (binnensportverenigingen: 2%, buitensportverenigingen: 8%; [tabel 3.2](#)). Al is dit beeld waarschijnlijk vertekend doordat het energie- en waterverbruik vaak in de huur zit.

Verder geven binnensportverenigingen relatief meer geld uit aan personeel (12%) dan buitensportverenigingen (8%). Deze uitgaven gaan vooral naar trainers en vrijwilligersvergoedingen.

Tot slot hebben buitensportverenigingen vaker een eigen kantine en geven ze relatief meer uit aan de inkoop van de kantine (11%) dan binnensportverenigingen (2%).

Grotere sportverenigingen geven relatief minder uit aan huur en meer aan personeel dan kleine sportverenigingen ([tabel B4.2](#) in bijlage 4). Mogelijk hebben grotere sportverenigingen, ook in de binnensport, vaker een eigen accommodatie. Daarnaast hebben grotere verenigingen meer teams en wellicht ook teams die op een hoger niveau spelen, waardoor ze relatief meer uitgeven aan trainers.

Tabel 3.2**Relatieve omvang per uitgavenpost* van sportverenigingen in 2023, uitgesplitst naar binnen- en buitensport**

(in procenten)

		Binnensport (n=84)	Buitensport (n=133)
Huisvesting	Totaal	53,3	48,2
	Huur complex/zaal	48,8	18,8
	Energie/water	1,7	8,1
	Onderhoud en beheer	1,5	16,2
	Afschrijvingen	0,7	3,8
	Reserveringen	0,6	1,3
Sport	Totaal	36,3	29,8
	Personeel	12,0	8,4
	Bondsafdracht	11,7	10,2
	Competitie/toernooien/activiteiten	7,8	4,6
	Sportmateriaal en training	4,7	6,6
Vereniging	Totaal	7,9	18,9
	Organisatie	6,0	7,8
	Inkoop bar	1,9	11,1
Overig	Totaal	2,6	3,2

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

De uitgavenposten hebben we op bepaalde punten samengevoegd in overkoepelende groepen. De verdere uitsplitsing is te vinden in bijlage 2.

Verhouding vaste, semi-variabele en variabele uitgaven

Buitensportverenigingen voldoen gemiddeld ongeveer aan de streefverhouding van 75-20-5 voor vaste, semi-variabele en variabele uitgaven (74-18-8; [figuur 3.5](#)).⁷

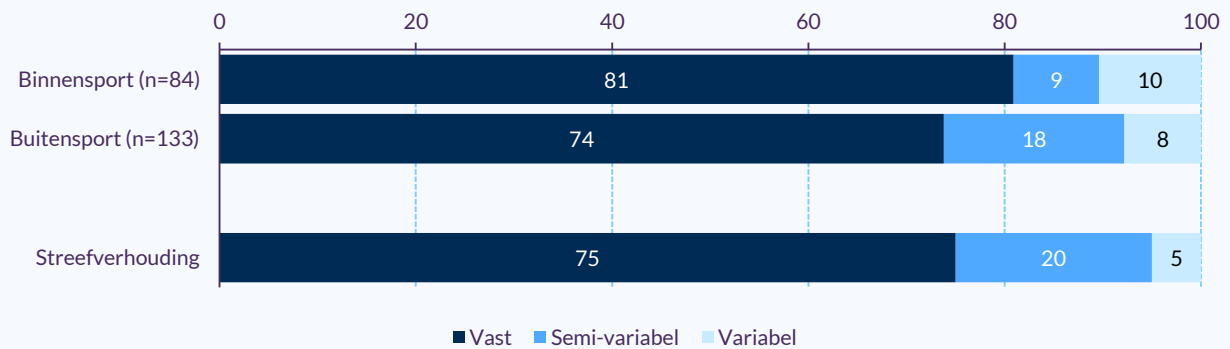
Binnensportverenigingen hebben gemiddeld een groter aandeel vaste uitgaven (81%). Ook de variabele uitgaven vallen gemiddeld relatief wat hoger uit dan in de streefverhouding (10%), terwijl de semi-variabele uitgaven relatief laag zijn (9%).

⁷ In bijlage 2 beschrijven we welke uitgavenposten we onder welke uitgaventypen indelen.

Figuur 3.5

Gemiddelde verhouding tussen vaste, semi-variabele en variabele uitgaven* van sportverenigingen in 2023, uitgesplitst naar binnen- en buitensport

(in procenten)

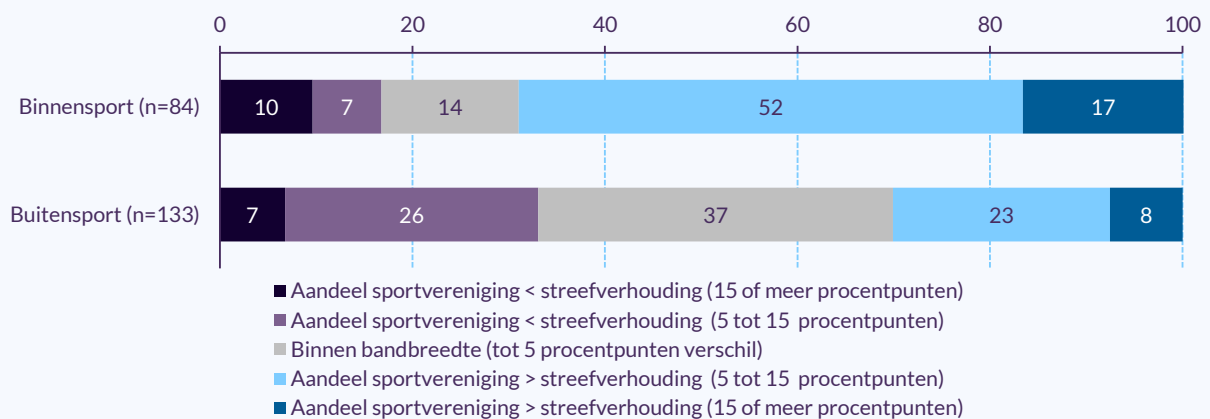
Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

37 procent van de buitensportverenigingen zit rondom de streefverhouding (75%) voor vaste uitgaven (figuur 3.6). Dit geldt voor 14 procent van de binnensportverenigingen. 69 procent van de binnensportverenigingen heeft minimaal 80 procent aan vaste uitgaven (5 procentpunt boven de streefverhouding), ten opzichte van 30 procent van de buitensportverenigingen. Binnensportverenigingen hebben vaker een groter aandeel vaste uitgaven dan buitensportverenigingen.

Figuur 3.6

Verskil tussen het aandeel vaste uitgaven van een sportvereniging en het aandeel vaste uitgaven volgens de streefverhouding (75%) in 2023, per vereniging uitgesplitst naar binnen- en buitensport

(in procenten)

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

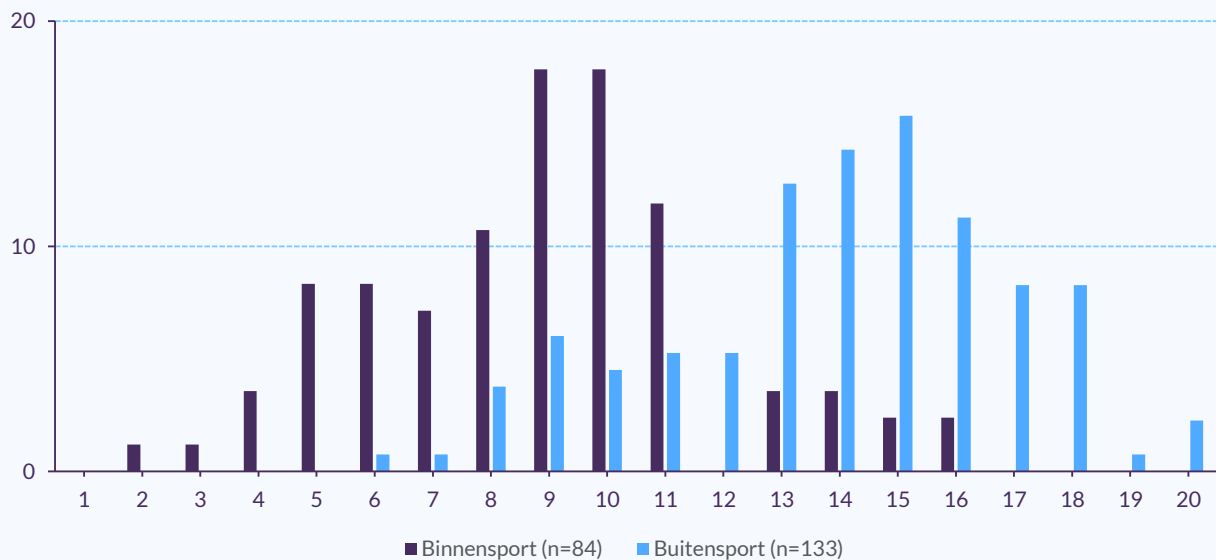
Aantal uitgavenposten

Binnensportverenigingen hebben minder uitgavenposten dan buitensportverenigingen (figuur 3.7). Voor binnensportverenigingen komt negen of tien uitgavenposten het vaakst voor (beide 18% van de verenigingen). Bij buitensportverenigingen komt vijftien verschillende uitgavenposten het vaakst voor (16%). Het bereik van de uitgavenposten toont aan dat binnensportverenigingen (twee tot zestien) minder uitgavenposten hebben dan buitensportverenigingen (zes tot twintig).

Figuur 3.7

Aantal uitgavenposten in 2023, per vereniging uitgesplitst naar binnen- en buitensport

(in procenten)

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

Verhouding vaste uitgaven en vaste inkomsten

Tot slot kijken we in hoeverre het aandeel vaste uitgaven gedekt kan worden door het aandeel vaste inkomsten.⁸ Idealiter is het aandeel van vaste inkomsten ongeveer gelijk aan, of iets groter dan, het aandeel vaste uitgaven.

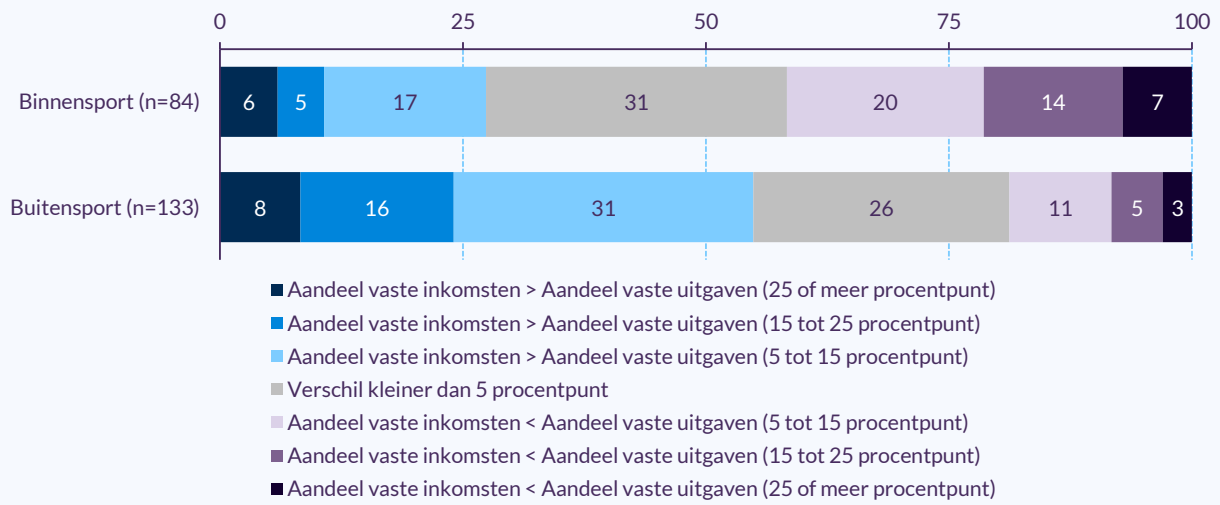
Voor 31 procent van de binnensportverenigingen en 26 procent van de buitensportverenigingen is het aandeel van vaste inkomsten en uitgaven ongeveer gelijk aan elkaar. Bij 42 procent van de binnensportverenigingen is het aandeel vaste inkomsten kleiner dan het aandeel vaste uitgaven (t.o.v. 19% van de buitensportverenigingen). Dit is risicovol, omdat de vaste uitgaven dan jaarlijks gedekt moeten worden door (mogelijk sterk) fluctuerende inkomsten.

⁸ We gaan er in deze paragraaf van uit dat de verenigingen een break-evenresultaat behalen. Dit is een aanname waarvan we verwachten dat deze in de praktijk niet altijd klopt. We doen deze aanname omdat we in het databestand nog geen zicht hebben op de absolute bedragen en de verhouding hiertussen. Dit willen we in het vervolg van de monitor wel meenemen.

Figuur 3.8

Vershil tussen het aandeel van de vaste uitgaven en het aandeel van de vaste inkomsten in 2023, per sportvereniging uitgesplitst naar binnen- en buitensport

(in procenten)

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

Conclusie

In dit afsluitende hoofdstuk bespreken we de conclusies van deze voorstudie. Daarnaast blikken we een vooruit op het vervolg van het onderzoek.

4.1 Conclusie

Financiële situatie in 2023

In deze voorstudie stelden we een lijst met indicatoren op die we in de monitor gebruiken om de financiële situatie van sportverenigingen in kaart te brengen. Voor een deel van deze indicatoren kunnen we over 2023 al een beeld schetsen. De rest vraagt nog verdere uitwerking in het vervolg van de monitor.

● Inkomsten

Voor binnen- en buitensportverenigingen vormen contributies de grootste inkomstenbron (gemiddeld 72% en 53%). De relatieve omvang van contributies ligt voor buitensportverenigingen een stuk lager. Zij halen verhoudingsgewijs meer inkomsten uit kantineverkoop (24%) en sponsoring en reclame (8%) dan binnensportverenigingen (5% voor beide bronnen).

Voor de verhouding tussen vaste, semi-variabele en variabele inkomsten zien we als streefverhouding 75-20-5. Voor zowel binnen- als buitensportverenigingen ligt het aandeel vaste inkomsten hier gemiddeld boven (78% en 81%). Daarnaast verschilt de verhouding voor 26 procent van de binnensportverenigingen en 29 procent van de buitensportverenigingen niet noemenswaardig van de streefverhouding.

Op inkomstendiversiteit scoren buitensportverenigingen (0,57) gemiddeld hoger dan binnensportverenigingen (0,4). Dit betekent dat buitensportverenigingen (gemiddeld) een hogere diversiteit aan inkomstenbronnen hebben dan binnensportverenigingen. Buitensportverenigingen (48%) hebben vaker een relatief hoge inkomstendiversiteit (van 0,6 tot 0,8) dan binnensportverenigingen (21%). Een hogere inkomstendiversiteit, van meer dan 0,8, komt bij geen enkele sportvereniging voor. Dit komt vooral doordat voor alle typen sportverenigingen de contributies (met afstand) de belangrijkste inkomstenbron vormen.

Buitensportverenigingen hebben meer inkomstenbronnen dan binnensportverenigingen. Het grootste deel van de buitensportverenigingen heeft zes verschillende bronnen (35%) en het grootste deel van de binnensportverenigingen heeft er vijf (25%).

● Uitgaven

Ongeveer de helft van de uitgaven van binnen- en buitensportverenigingen heeft betrekking op huisvesting (respectievelijk 53% en 48%). Daarbinnen besteden binnensportverenigingen (49%) verhoudingsgewijs meer aan huur dan buitensportverenigingen (19%). Voor buitensportaccommodaties zien we een

groter aandeel van uitgavenposten voor een eigen accommodatie, zoals onderhoud en beheer (16%) en energie en water (8%), dan voor binnensportaccommodaties (respectievelijk 1% en 2%).

Verder besteden binnensportverenigingen verhoudingsgewijs meer aan personeel (12%) en competities (8%) dan buitensportverenigingen (respectievelijk 8% en 5%). Buitensportverenigingen besteden dan weer relatief meer aan kantine-inkopen (11%) dan binnensportverenigingen (2%).

Ook voor de uitgaven hanteren we de streefverhouding van 75-20-5 tussen vaste, semi-variabele en variabele uitgaven. Gemiddeld hebben binnensportverenigingen naar verhouding meer vaste uitgaven (81%) dan de streefverhouding. Buitensportverenigingen komen voor de vaste uitgaven in de buurt van de streefverhouding. Voor buitensportverenigingen (37%) wijkt het aandeel van de vaste uitgaven ook vaker niet noemenswaardig af van de streefverhouding dan voor binnensportverenigingen (14%).

Binnensportverenigingen hebben, over het algemeen, minder verschillende uitgavenposten dan buitensportverenigingen. Dit zien we onder andere aan het verschil in het bereik van de uitgavenposten tussen binnen- (twee tot zestien posten) en buitensportverenigingen (zes tot twintig posten).

Voor 31 procent van de binnensportverenigingen en 26 procent van de buitensportverenigingen is het aandeel van de vaste inkomsten en vaste uitgaven ongeveer gelijk. Voor binnensportverenigingen is het aandeel vaste inkomsten vaker kleiner dan het aandeel vaste kosten (42%, t.o.v. 19% bij buitensportverenigingen). Dit is risicovol, omdat de vaste uitgaven dan gedekt moeten worden met (semi-)variabele inkomsten die (mogelijk) sterker fluctueren.

Financiële weerbaarheid

In deze voorstudie konden we een beperkt beeld schetsen van de financiële situatie van sportverenigingen. Hierdoor is het nog niet mogelijk om een compleet beeld over de financiële weerbaarheid te vormen.

De resultaten in deze rapportage stippen al wel verschillen aan tussen binnen- en buitensportverenigingen. Buitensportverenigingen lijken over het algemeen iets weerbaarder te zijn dan binnensportverenigingen. Dit zien we onder andere aan een lagere afhankelijkheid van contributies, een hogere inkomstendiversiteit, een verhouding tussen vaste en variabele uitgaven die vaker in lijn ligt met de streefverhouding, en naar verhouding meer vaste inkomsten dan vaste uitgaven.

Daarbij is het wel van belang te benoemen dat buitensportverenigingen vaker een eigen accommodatie hebben, wat risico's met zich meebrengt. Deze risico's komen met name naar voren in indicatoren die we nog niet kunnen kwantificeren (zoals over vermogen en betalingsverplichtingen). Daardoor bestaat de kans dat de conclusie verschuift als we in het vervolg van de monitor meer indicatoren in beeld hebben. Daarnaast kan het zijn dat een specifieke groep binnen- of

buitensportverenigingen, bijvoorbeeld een bepaalde sporttak, structureel afwijkt van het beeld dat we nu in grote lijnen zien.

In grote lijnen zien we aan de indicatoren die we al in beeld hebben dat een deel van de sportverenigingen een basis heeft om weerbaar te zijn. De resultaten over de inkomsten en uitgaven zijn namelijk overwegend positief.

4.2 Vervolg

Een start gemaakt

Financiële weerbaarheid is een veelomvattend en complex thema. Met name voor sportverenigingen is hier nog weinig over bekend. Met deze voorstudie hebben we een start gemaakt om de kennis over de financiële weerbaarheid van sportverenigingen te verbreden. Vooral de lijst indicatoren geeft een stip op de horizon om naartoe te werken, om een vollediger beeld te krijgen over het thema.

Het blijft daarbij wel de vraag in hoeverre we alles kunnen ophalen en op welke termijn. Financiële gegevens van sportverenigingen zijn beperkt beschikbaar en voor (vrijwillige) penningmeesters is het lastig om goede cijfers aan te leveren. Daarnaast is de lokale context sterk bepalend voor de financiële weerbaarheid van een sportvereniging. Wat voor de ene sportvereniging een risico vormt voor de weerbaarheid, is mogelijk voor de andere geen probleem.

Thema blijft belangrijk

De financiële weerbaarheid van sportverenigingen blijft ook in de komende jaren een belangrijk thema. In de nasleep van de corona- en energiecrisis, waarvan ook sportverenigingen de gevolgen ondervonden (Dalhuisen, Aarnink, Van Kalmthout, & Van Eldert, 2023; Pulles, Van Eldert, & Van der Poel, 2022), heerst er bijvoorbeeld de nodige onzekerheid over de plannen van het huidige kabinet rondom sport.

Met name de voorgenomen verhoging van de kansspelbelasting, de budgetkorting op specifieke uitkeringen voor gemeenten en de bezuiniging op de subsidieregeling Stimulering Bouw en Onderhoud Sportaccommodaties (BOSA) baren sportverenigingen zorgen.

Hoe de precieze uitwerking van de voorgenomen maatregelen eruit gaat zien, is nog onzeker. Maar het lijkt er vooralsnog op dat de plannen ook invloed gaan hebben op de financiële weerbaarheid van sportverenigingen. Daarom blijft onderzoek hiernaar belangrijk.

Vervolg van de monitor

Deze rapportage is een voorstudie voor een monitor naar financiële weerbaarheid van sportverenigingen. De monitor bouwt verder op de onderbouwing uit deze voorstudie en de lijst met indicatoren.

Waar we in deze rapportage slechts een deel van indicatoren kwantificeerden, hopen we dat in het vervolg van de monitor uit te breiden door:

- het aantal sportverenigingen in het Databestand financiën sportverenigingen uit te breiden;⁹
- de (financiële) informatie per sportvereniging in het Databestand financiën sportverenigingen uit te breiden; en
- nog ontbrekende onderdelen (bijv. ondernemend vermogen van een sportvereniging) te vertalen naar indicatoren.

⁹ Daarbij kijken we ook specifiek naar typen sportverenigingen die nu nog ontbreken of ondervertegenwoordigd zijn. Hiermee hopen we onze steekproef te verbeteren.

Bronnen

- Bongaerts, R., Lengkeek, J., Noort, J., Rijnders, N., & Van Schendel, A. (2008). *Toegepast financieel management voor de vrijetijdssector*. Uitgeverij Edu'Actief b.v.
- CBS Statline. (z.d.). *Sportclubs; personeel, exploitatie, ledental, gebruik accommodaties*. Opgeroepen op 29 oktober 2024, van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70256NED/table?ts=1717589636909>
- Chang, C., Tuckman, H., & Chikoto-Schultz, G. (2018). Income diversity and nonprofit financial health. In B. Seaman, & D. Young, *Handbook of research on nonprofit economics and management* (2e ed., pp. 11-34). Edward Elgar Publishing.
- Coates, D., & Wicker, P. (2017). Financial management. In R. Hoye, & M. Parent, *The SAGE Handbook of Sport Management* (pp. 117-137). Sage.
- Cordery, C., Sim, D., & Baskerville, R. (2012). Three models, one goal: Assessing financial vulnerability in New Zealand amateur sports clubs. *Sport Management Review*, 2, pp. 186-199. doi:10.1016/j.smr.2012.08.002
- Dalhuisen, C., Aarnink, A., Van Kalmthout, J., & Van Eldert, P. (2023). *Gevolgen van de energiecrisis voor sportverenigingen*. Mulier Instituut.
- Feiler, S., Coates, D., Wicker, P., & Breuer, C. (2023). The perceived financial situation of nonprofit sports clubs explained by objective financial measures. *Sport Management Review*, 26(4), pp. 607-627. doi:10.1080/14413523.2022.2152936
- Greenlee, J., & Tuckman, H. (2007). Financial Health. In D. Young, *Financing nonprofits. Putting theory into practice* (pp. 315-355). AltaMira Press.
- Indeed. (2024). *7 soorten kosten binnen een bedrijf*. Opgeroepen op 29 oktober 2024, van <https://nl.indeed.com/carrieregids/baan-vinden/soorten-kosten>
- Kamer van Koophandel. (2024). *Slim rekenen met solvabiliteit*. Opgeroepen op 4 november 2024, van <https://www.kvk.nl/geldzaken/slim-rekenen-met-solvabiliteit/>
- Kamer van Koophandel. (z.d.). *Financieel inzicht in uw onderneming*. Opgeroepen op 29 oktober 2024, van <https://ondernemersplein.kvk.nl/financieel-inzicht-in-uw-onderneming/>

- Kearns, K. (2007). Income portfolios. In D. Young, *Financing nonprofits. Putting theory into practice*. (pp. 291-314). AltaMira Press.
- Markowitz, H. (1952). Portfolio Selection. *The Journal of Finance*, 7(1), pp. 77-91. doi:10.2307/2975974
- Motivaction. (2023). *Voortbestaan 22% Nederlandse clubs en verenigingen bedreigd*.
- NOC*NSF. (z.d.). *Hoofdstuk 1.6 Jaarverslag en jaarrekening. Handboek wet- en regelgeving voor sportverenigingen*. Opgeroepen op 30 oktober 2024, van <https://nocnsf.nl/handboek-wet-en-regelgeving/1-jaarverslag-en-jaarrekening>
- Prentice, C. (2016). Why so many measures of nonprofit financial performance? Analyzing and improving the use of financial measures in nonprofit research. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 45(4), pp. 715-740. doi:10.1177/0899764015595722
- Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Red.). (2022). *Monitor Sport en corona V: de gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector*. Mulier Instituut.
- RVVB. (2023). *Verdiepend onderzoek: "Toekomstbestendigheid sportverenigingen"*.
- Slobbe, H. (2020, 26 november). *Hoe houd je gezondheidszorg financieel gezond*. Opgehaald van Financieel Management: <https://financieel-management.nl/artikel/hoe-houd-je-gezondheidszorg-financieel-gezond/>
- Stuij, M., Hoeijmakers, R., Van Kalmthout, J., Cremers, R., & Slot-Heijs, J. (2023). *Sportverenigingen en hun uitdagingen: een analyse van oorzaken en verschillen tussen verenigingen*. Mulier Instituut.
- Van Eldert, P., & Schadenberg, B. (2022). Exploitatie, beheer, financiering en openstelling. In R. Hoekman, M. Schots, & D. Ruikes, *Jaarrapport duurzame sportinfrastructuur 2022* (p. 59). Mulier Instituut.
- Van Kalmthout, J., De Kwaasteniet, R., Nouwens, S., & Stuij, M. (2023). *Verenigingsondersteuning bij regeldruk, verduurzaming en sportklimaat*. Mulier Instituut.
- Winand, M., Zintz, T., & Scheerder, J. (2012, oktober). A financial management tool for sport federations. *Sport Business and Management An International Journal*, 2(3), pp. 225-240. doi:10.1108/20426781211261539

Bijlage 1 – Beschrijving steekproef

Tabel B1.1

Samenstelling sportverenigingen in het Databestand financiën sportverenigingen in vergelijking met de populatie sportverenigingen

	Databestand financiën sportverenigingen*		Populatie**	
	Absoluut aantal	%	Absoluut aantal	%
Totaal aantal sportverenigingen	217	100	25.450	100
Type sportvereniging				
Binnensport	84	39	11.870	47
Buitensport	133	61	13.580	53
Grootte sportvereniging				
Klein (< 200 leden)	93	43	19.215	75
Middel tot groot (200 of meer leden)	124	57	6.235	24

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024 en CBS (Statline), Statistiek Sportclubs. Bewerking: Mulier Instituut.

* Peilmoment oktober 2024.

** Volgens cijfers van het CBS over kalenderjaar 2021.

Bijlage 2 - Indeling inkomsten en uitgaven

Tabel B2.1

Indeling inkomstenbronnen naar hoofdgroep en type bron*

Inkomstenbron	Hoofdgroep	Type bron*
Contributie	Contributies	Vast
Kantine	Kantineverkopen	Vast
Subsidies	Subsidies en fondsen	Semi-variabel
Fondsen	Subsidies en fondsen	Semi-variabel
Sponsors	Sponsoring en reclame	Semi-variabel
Reclame	Sponsoring en reclame	Variabel
Evenementen	Evenementen	Variabel
Acties	Financiële acties en loterijen	Variabel
Loterijen	Financiële acties en loterijen	Semi-variabel
Verhuur	Verhuur	Vast
Donaties	Donaties (incl. Club van...)	Variabel
Club van...	Donaties (incl. Club van...)	Semi-variabel
Shop	Shopverkopen	Semi-variabel
Overig	Overig	Variabel

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

* Vast, semi-variabel of variabel.

Tabel B2.2**Indeling uitgavenposten naar subgroep, hoofdgroep en type post***

Uitgavenpost	Subgroep	Hoofdgroep	Type post*
Huur complex/zaal	Huur complex/zaal	Huisvesting	Vast
Onderhoud complex	Onderhoud en beheer	Huisvesting	Semi-variabel
Huisvesting	Onderhoud en beheer	Huisvesting	Vast
Clubhuis	Onderhoud en beheer	Huisvesting	Semi-variabel
Afvalverwerking	Onderhoud en beheer	Huisvesting	Vast
Energie/water	Energie/water	Huisvesting	Vast
Reserveringen	Reserveringen	Huisvesting	Vast
Afschrijving	Afschrijvingen	Huisvesting	Vast
Personeel	Personeel	Sport	Vast
Afdracht bond	Bondsafdracht	Sport	Vast
Competitie/toernooien/activiteiten	Competitie/toernooien/activiteiten	Sport	Variabel
Materialen	Sportmateriaal en training	Sport	Semi-variabel
Training	Sportmateriaal en training	Sport	Semi-variabel
Technisch	Sportmateriaal en training	Sport	Semi-variabel
Bestuur/kader/representatie	Organisatie	Vereniging	Semi-variabel
Bank	Organisatie	Vereniging	Vast
Verzekering	Organisatie	Vereniging	Vast
Admin	Organisatie	Vereniging	Vast
Abonnementen	Organisatie	Vereniging	Vast
Sponsoring/communicatie	Organisatie	Vereniging	Semi-variabel
ICT	Organisatie	Vereniging	Vast
Belasting/heffingen	Organisatie	Vereniging	Vast
Inkoop bar	Inkoop bar	Vereniging	Vast
Boetes	Overig	Overig	Variabel
Kosten subsidies	Overig	Overig	Variabel
Algemeen/overig	Overig	Overig	Variabel

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

Vast, semi-variabel of variabel.

Bijlage 3 – Inkomsten sportverenigingen naar inkomstenbron

Tabel B3.1

Relatieve omvang per inkomstenbron van sportverenigingen, uitgesplitst naar binnen- en buitensport

(in procenten)

	Binnensport (n=84)	Buitensport (n=133)
Contributies	72,4	53,1
Subsidies	6,3	3,2
Sponsors	5,1	7,7
Kantineverkopen	5,0	24,4
Evenementen	4,5	3,8
Acties	2,1	0,9
Loterijen	1,1	0,7
Donaties	0,4	0,4
Verhuur	0,4	3,4
Shopverkopen	0,3	0,3
Fondsen	0,2	0,0
Club van...	0,1	0,1
Reclame	0,0	0,4
Overig	2,1	1,7

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

Tabel B3.2**Relatieve omvang per inkomstenbron van sportverenigingen, uitgesplitst naar binnen- en buitensport en grootte van de vereniging**

(in procenten)

	Binnensport		Buitensport	
	Klein* (n=57)	(Middel)groot* (n=27)	Klein* (n=36)	(Middel)groot* (n=97)
Contributies	73,6	70,0	53,4	53,0
Subsidies en fondsen	5,5	8,3	3,2	3,2
Sponsoring en reclame	5,3	4,6	5,7	8,9
Kantineverkopen	4,8	5,2	24,7	24,2
Evenementen	4,5	4,6	5,0	3,4
Financiële acties en loterijen	2,8	4,1	2,1	1,3
Donaties (incl. Club van...)	0,8	0,0	0,4	0,6
Verhuur	0,5	0,1	3,8	3,2
Shopverkopen	0,2	0,6	0,0	0,4
Overig	1,9	2,5	1,6	1,7

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

* Klein: minder dan 200 leden; (middel)groot: 200 of meer leden.

Bijlage 4 – Uitgaven sportverenigingen naar uitgavenpost

Tabel B4.1

Relatieve omvang per uitgavenpost van sportverenigingen, uitgesplitst naar binnen- en buitensport

(in procenten)

	Binnensport (n=84)	Buitensport (n=133)
Huur complex/zaal	48,8	18,8
Personeel	12,0	8,4
Bondsafdracht	11,7	10,2
Competitie/toernooien/activiteiten	7,8	4,6
Materialen	4,4	4,7
Bestuur/kader/representatie	2,7	2,0
Inkoop bar	1,9	11,1
Energie/water	1,7	8,1
Bank	0,9	1,5
Admin	0,9	0,9
Onderhoud complex	0,7	7,0
Afschrijvingen	0,7	3,8
Reserveringen	0,6	1,3
Verzekering	0,6	1,3
Huisvesting	0,5	6,9
Sponsoring/communicatie	0,4	0,7
ICT	0,3	0,4
Clubhuis	0,2	2,1
Technisch	0,2	0,7
Abonnementen	0,1	0,7
Training	0,1	1,2
Belasting/heffingen	0,1	0,3
Afvalverwerking	0,1	0,1
Boetes	0,0	0,2
Kosten subsidies	0,0	0,1
Algemeen/overig	2,5	2,9

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

Tabel B4.2**Relatieve omvang per uitgavenpost van sportverenigingen, uitgesplitst naar binnen- en buitensport en grootte van de vereniging**

(in procenten)

		Binnensport		Buitensport	
		Klein* (n=57)	(Middel)groot* (n=27)	Klein* (n=36)	(Middel)groot* (n=97)
Huisvesting	Totaal	57,2	44,2	54,4	46,2
	Huur complex/zaal	52,1	36,8	25,3	17,9
	Onderhoud en beheer	2,2	4,2	15,5	15,2
	Energie/water	1,7	1,8	9,0	7,7
	Reserveringen	0,6	0,6	0,7	1,6
	Afschrijving	0,6	0,7	3,9	3,8
Sport	Totaal	31,1	45,7	26,4	31,1
	Personeel	7,3	21,2	3,9	10,2
	Afdracht bond	12,0	10,7	11,1	9,9
	Competitie/toernooien/activiteiten	7,1	8,1	6,2	4,4
	Sportmateriaal en training	4,8	5,7	5,3	6,7
Vereniging	Totaal	9,3	6,9	15,9	19,6
	Organisatie	7,2	4,3	7,0	8,0
	Inkoop bar	2,1	2,6	8,9	11,6
Overig	Totaal	2,3	3,2	3,3	3,0

Bron: Mulier Instituut/SRS/PB Sportconsultancy, Databestand financiën sportverenigingen, peilmoment oktober 2024.

Klein: minder dan 200 leden; (middel)groot: 200 of meer leden.

Peter van Eldert
p.vaneldert@mulierinstituut.nl

Nicoline Hertogs
n.hertogs@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl